

УХВАЛА

IV Міжнародного Конгресу «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...», присвяченого 200-літтю від Дня народження Тараса Шевченка

23-24 серпня 2013 року в Національному університеті «Львівська політехніка» відбувся IV Міжнародний Конгрес «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...», присвячений 200-літньому ювілею Тараса Шевченка.

Ініціатор проведення Конгресу та головний організатор – Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК). Співорганізатори Конгресу – Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка», Львівська обласна державна адміністрація, Львівська обласна рада, Львівська національна академія мистецтв, Львівська національна музична академія ім. Миколи Лисенка, Світовий Конгрес Українців, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, Європейський Конгрес Українців, Світова федерація українських лемківських об'єднань, Львівська обласна організація Всеукраїнського жіночого товариства ім. О. Теліги, Народний музей Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв, Центр творчості дітей та юнацтва Галичини, Громадська організація «Назустріч».

Конгрес відбувся за інформаційної підтримки Національної радіокомпанії України, Львівської обласної державної телерадіокомпанії, КП «Телекомпанія Львів-ТБ», Західної інформаційної корпорації (ЗІК), Всеукраїнської газети «День», Щоденної суспільно-політичної газети «Високий замок», тижневиків «За вільну Україну», «Львівська газета», газети «Львівська Пошта», освітнього студентського тижневика Львівської політехніки «Аудиторія», Радіо Свобода, Радіоінформаційного центру «Незалежність».

У Конгресі взяло участь понад 400 учасників із 29 країн світу: Австралії, Аргентини, Білорусі, Бразилії, Великобританії, Вірменії, Греції, Естонії, Ірландії, Іспанії, Італії, Казахстану, Канади, Китаю, Латвії, Німеччини, Польщі, Португалії, Придністровської Молдавської Республіки, Російської Федерації, Румунії, Сербії, Словаччини, США, Угорщини, Франції, Хорватії, Чехії та всіх областей України. Особливо широко були представлені українські громади Російської Федерації: з Архангельська, Владивостока, Казані, Кірова, Краснодар, Красноярська, Москви, Мурманська, Нижнекамська (Татарстан), Новосибірська, Ногінська, Омська, Петрозаводська (Карелія), Саратова, Сиктивкара, Ставрополя, Томська, Тули, Тюмені, Уфі (Башкортостан), Ухти.

У рамках Конгресу відбулось 26 культурно-мистецьких заходів, присвячених 200-літньому ювілею Тараса Шевченка, зокрема презентації відеопроєктів, книг, музичних інструментів, покази фільмів української діаспори, численні виставки українських дизайнерів і митців із сучасною інтерпретацією Шевченкіани, виставки, присвячені Голодомору. Серед них:

- виставка творів сучасних українських художників «Українські акценти» та презентація альбому «Світ його привітав» (Пам'ятники Шевченкові на Львівщині);
- «У страшному тридцять третьому...»: Голодомор 1932-1933 рр. за документами Центрального державного архіву зарубіжної україніки;

- виставка дитячих малюнків, присвячених Голодомору 1932-33 рр. «Пам'ятай свій рід» (Полтавщина);
- презентація торбана – музичного інструмента, реконструйованого Юрком Фединським (США);
- відеопроєкт «Українські дітки у світі читають «Кобзар»»;
- мистецька акція «Художники малюють під звуки бандури».

Центральними подіями у рамках Конгресу стали дві конференції: IV Міжнародна науково-практична конференція «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...» та II Міжнародна науково-практична конференція «Тарас Шевченко та кобзарство».

На 2 пленарних засіданнях, 15 круглих столах та 4 панельних дискусіях IV Міжнародної науково-практичної конференції «Світове українство як чинник збереження держави Україна у міжнародній спільноті» виступило 230 учасників, серед яких – науковці, викладачі вищих навчальних закладів, представники державних структур, українських громадських, культурно-освітніх організацій, духовенство з України і з-за кордону.

Робота конференції проходила у 6 тематичних напрямках:

- 1. Освіта закордонного українства: сучасний стан та перспективи.**
- 2. Культура і мистецтво як фактор збереження національної ідентичності.**
- 3. Збереження історико-культурної та духовної спадщини зарубіжного українства.**
- 4. Церква як центр збереження та формування духовності українця за кордоном.**
- 5. Трудова еміграція як нова українська присутність у світі.**
- 6. Світова лемківська спільнота. Погляд на депортацію українців з етнічних земель.**

Результатом обговорення стали такі висновки:

- Закордонні українські громади – це потужний чинник лобіювання національних політичних та економічних інтересів України за кордоном, формування її міжнародного іміджу, сприяння та розвитку зовнішньополітичних ініціатив.
- Збереження національної ідентичності українців за кордоном значною мірою залежить від активної та послідовної політики України в освітній, мовній, культурній, інформаційній сферах.
- Підтримка світового українства можлива лише за умов співпраці всіх гілок влади України з громадськими організаціями українців за кордоном, удосконалення інституційно-правових механізмів налагодження такої співпраці.
- На шляху зміцнення співпраці зі світовим українством необхідне законодавче врегулювання проблем набуття громадянства України закордонними українцями у спрощеному порядку, реалізації їхніх виборчих прав, здобуття освіти у вищих навчальних закладах України.
- Актуальними залишаються проблеми українських трудових мігрантів, зокрема: визначення їхнього статусу, соціального захисту, фіскальних питань, визнання документів про освіту.

На засіданнях II Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко та кобзарство» виступило 75 учасників. Обговорення відбулось у таких тематичних напрямках:

1. Етногенез українського народу крізь призму творчості Шевченка та кобзарів.
  2. Роль етнонаціональних особливостей в умовах сучасного світу.
  3. Трансформація-переплетення творчості кобзарів та Шевченка в літературі, музиці, образотворчому мистецтві. Сучасні тенденції та перспективи.
- Результатом обговорення стали такі висновки:

- Шевченко та кобзарство – фундаментальні опори сили духу українського народу, які сприяють утвердженню нашої державності.
- В умовах глобалізованого світу існує загроза зникнення національних видів мистецтв, зокрема таких, як кобзарство. Лише державні програми, спрямовані на їх захист, можуть зупинити ці негативні процеси.
- Постаць Тараса Шевченка є об'єднувальним фактором для українського народу. Відповідно, чітка координація дій із підготовки ювілею Т. Шевченка сприятиме демократизації суспільства, консолідації усіх громадян, зміцненню іміджу нашої держави у світі.

Зважаючи на це все, IV Міжнародний конгрес «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті: «...землякам моїм в Україні і не в Україні...» ухвалив:

1. Звернутися до Президента України з проханням:

- взяти під особистий контроль виконання Плану заходів, затвердженого Кабінетом Міністрів України, щодо відзначення 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка;
- до відзначення 200-ліття Тараса Шевченка залучати культурний, мистецький, інформаційний потенціал світового українства як фактора «м'якої сили» у країнах проживання з метою утвердження позитивного образу України у міжнародній спільноті;
- для формування позитивного міжнародного іміджу України ініціювати створення в іноземних державах Інституту Тараса Шевченка за зразком Інституту Пушкіна, Конфуція, Сервантеса та ін.;
- внести зміни та доповнення до Указу Президента України № 257/2012 «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» щодо:
  - розширення переліку країн для широкого відзначення міжнародною спільнотою 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка;
  - розширення переліку мов перекладу «Кобзаря», включивши іспанську, португальську, італійську, які є сьогодні мовами країн компактного проживання українців у світі;
- з метою консолідації української спільноти ініціювати запровадження в Україні «Дня світового українства» (пропонована дата – 12 липня);
- у рамках здійснення керівництва зовнішньополітичною діяльністю:
  - підтримувати та захищати інтереси закордонних українців та громадян України, які перебувають за кордоном, особливо українців у Російській Федерації;

– приділяти особливу увагу інституційній розбудові дипломатичних представництв України у країнах з чисельними українськими громадами, зокрема культурних центрів України за кордоном.

2. Звернутися до Верховної Ради України з проханням:

- продовжити практику проведення парламентських слухань та проводити щорічні парламентські слухання з питань закордонних українців та трудових мігрантів з України;
- ухвалити законопроект «Про зовнішню трудову міграцію» та законодавчо закріпити статус трудових мігрантів і членів їхніх сімей, соціально-економічні, освітні, культурні та інші гарантії для них з урахуванням усіх пропозицій, поданих експертною комісією, створеною при Раді з питань трудових мігрантів при КМУ, та внести необхідні зміни до законодавства для реалізації норм зазначеного закону;
- ратифікувати Міжнародну конвенцію про захист прав усіх трудових мігрантів та членів їхніх сімей від 18 грудня 1990 р., прийняту Резолюцією № 45/178 Генеральної Асамблеї ООН, а також інші багатосторонні міжнародні договори у сфері міграції;
- внести зміни у виборче законодавство України і створити дієві механізми реалізації виборчих прав українських трудових мігрантів, що перебувають за кордоном;
- внести зміни до Закону України «Про працю» з метою зарахування педагогічного стажу вчителям – громадянам України, які працюють в освітніх закладах за кордоном;
- на законодавчому рівні закріпити визнання депортованими осіб, примусово переселених з території Польщі у 1944-46 роках, а також 1951 року;
- ввести до штату Уповноваженого Верховної Ради України з питань прав людини посаду Представника з питань захисту прав трудових мігрантів.

3. Звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з проханням:

- відновити практику щорічного звіту щодо дотримання прав трудових мігрантів;
- поглибити співпрацю з омбудсменами основних країн перебування українських трудових мігрантів з метою захисту їхніх прав, обміну інформацією, надання консультативної допомоги, підготовки спільних публікацій та організації спільних публічних заходів з питань захисту прав трудових мігрантів.

4. Звернутися до Кабінету Міністрів України з проханням:

- реалізувати Розпорядження КМУ № 167-2011-р «Про затвердження Плану заходів з підготовки та відзначення 200-ліття з дня народження Тараса Шевченка»;
- розробити та затвердити Державну цільову програму формування позитивного іміджу України на період до 2016 року та залучити до її виконання громадські організації українців за кордоном;
- прискорити вирішення питань утворення центрального органу виконавчої влади з питань співпраці з українцями за кордоном;
- реалізувати Державну програму співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року, забезпечуючи її стале належне фінансування;

- внести зміни та доповнення до Концепції державної міграційної політики України, схваленої Указом Президента України № 622/2011 від 30 травня 2011 року, для ефективного використання позитивного потенціалу трудової міграції (кошти, які мігранти заробили за кордоном, набуті зв'язки та досвід) для модернізації та розвитку України;
- забезпечити функціонування механізмів співпраці між органами державної влади та громадськими організаціями трудових мігрантів, зокрема шляхом залучення їхніх представників до роботи громадських рад, експертних груп, міжвідомчих органів, таких як Рада з питань трудової міграції громадян України при Кабінеті Міністрів України;
- прийняти державну програму культурно-освітньої підтримки етнографічних груп українського народу: лемківської, гуцульської, бойківської та ін.;
- сприяти створенню методичних центрів з інклюзивної освіти у кожному районі областей України та розробити постійну систему фінансування інноваційних проектів у сфері інклюзивної освіти.

5. Звернутися до Міністерства фінансів України з проханням:

- забезпечити належне фінансування заходів, передбачених Указом Президента України «Про додаткові заходи з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка» та Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка» з урахуванням пропозицій учасників Громадських слухань Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності;
- забезпечити належне фінансування Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року;
- передбачити у державному бюджеті України на 2014 рік фінансування Міністерства освіти і науки для реалізації освітніх програм, спрямованих на збереження національної ідентичності українців за кордоном.

6. Звернутися до Міністерства освіти і науки України з проханням:

- взяти під контроль виконання запланованих заходів для гідного вшанування Тараса Шевченка з нагоди відзначення 200-літнього ювілею в навчальних закладах України усіх освітніх рівнів;
- забезпечити укладання та придбання навчальних видань, зокрема підручників з української мови як іноземної (УМІ), методичних посібників, навчальної аудіо- та відеопродукції, з метою впровадження в освітніх закладах різного рівня за кордоном; розробити і затвердити державний стандарт з української мови, програму вивчення української мови як іноземної відповідно до вимог CEFR, сертифікацію з УМІ, а також державні програми з українознавчих предметів;
- започаткувати переговори з міністерствами освіти країн-реципієнтів щодо викладання української мови як іноземної у їхніх навчальних закладах;
- забезпечити проведення семінарів, занять для викладачів, які викладають предмети українознавчого циклу у навчальних закладах іноземних держав, де компактно проживають закордонні українці;

- розробити і запровадити механізм надання цільових скерувань випускникам суботніх / недільних шкіл за кордоном для вступу до ВНЗ України;
- з метою збереження національної ідентичності закордонних українців запровадити постійні програми обміну студентської та шкільної молоді між організаціями України та українцями зарубіжжя;
- сприяти діяльності кафедр, відділень та факультетів іноземних навчальних закладів з україністики, передбачивши наповнення їхніх бібліотек, проведення лекцій, семінарів та конференцій, розвитку співпраці з відповідними українськими навчальними закладами;
- сприяти впровадженню у навчальний процес ВНЗ III-IV рівнів акредитації навчальних дисциплін та спецкурсів з питань діаспори та міграції;
- вжити комплекс заходів для впровадження інклюзивної освіти в дошкільні, загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, гарантуючи реалізації конвенції ООН про права осіб з інвалідністю і Конвенції ООН з прав дитини;
- зважаючи на збільшення кількості учнів з інвалідністю, які перебувають на інклюзивній формі навчання в загальноосвітніх школах особливу увагу звернути на підготовку педагогів і створення належних умов для навчання даної категорії учнів в загальноосвітніх закладах, забезпечуючи доступність, відповідні наочні приладдя та засоби спілкування;
- переглянути Державний стандарт освіти та внести зміни до нього з метою якнайкращої адаптації навчальної програми до принципів диференційованого викладання та оцінювання;
- визнати МІОК координаційним центром з діаспорної проблематики для всіх освітніх установ країни і забезпечити фінансування закладу на виконання національних програм з цього напрямку;
- підтримати діяльність МІОК шляхом фінансування створеного в Інституті навчально-методичного забезпечення, проведення літніх шкіл, курсів, методичних семінарів, круглих столів для викладачів, шкільної та студентської молоді освітніх закладів українського зарубіжжя; надати фінансову підтримку інтернет-виданням, зокрема інтернет-порталу «ДУДА» (МІОК), розробці та впровадженню дистанційних курсів з вивчення української мови та предметів українознавчого циклу.

7. Звернутися до Міністерства культури України та Міністерства закордонних справ України з проханням:

- з нагоди відзначення 200-літнього ювілею Тараса Шевченка створити єдиний реєстр пам'яток, пов'язаних з іменем Великого Кобзаря;
- надати Народному музею Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв статус державного музею (філії Національного музею ім. А. Шептицького);
- провести моніторинг та аналіз всіх заходів та подій, спрямованих на вшанування Тараса Шевченка в Україні та поза її межами;
- сприяти діяльності українських культурно-інформаційних центрів в іноземних державах;
- розробити державну програму збереження українських пам'яток та поховань за межами України;

- за підтримки організацій та представництв світового українства та відповідних державних установ України створити єдиний світовий реєстр архівної, бібліотечної та музейної спадщини українців у світі;
- відкрити національний веб-сайт «Мистецтво української діаспори», на якому представляти творчі здобутки українських митців діаспори (аудіо-, відеозаписи, світлини робіт художників, скульпторів та ін.);
- створити єдиний каталог творів українського образотворчого мистецтва включно з творами українського монументального мистецтва та сакральної архітектури, а також видати його;
- спільно з СКУ та УВКР розробити програму збереження історико-культурної спадщини українців за кордоном, можливості доступу до неї для широкого загалу;
- включати культурно-просвітницькі заходи МІОК до Державних програм Міністерства культури України з відповідним фінансуванням.

8. Звернутися до Міністерства закордонних справ України з проханням:

- для формування позитивного міжнародного іміджу України з нагоди 200-ліття Тараса Шевченка активно залучати інтелектуальний та культурний ресурси української діаспори;
- спільно з громадами українського зарубіжжя розробити та реалізувати серію заходів для гідного вшанування 200-літнього ювілею Тараса Шевченка у країнах проживання;
- розробити механізми співпраці українських інформаційно-культурних центрів за кордоном з українськими громадськими організаціями у країнах проживання;
- забезпечити присутність представників дипломатичного корпусу та державних діячів України на заходах, які проводить українська діаспора;
- активізувати переговорний процес щодо укладання двосторонніх міжнародних договорів між Україною та іноземними державами про працевлаштування та соціальний захист трудових мігрантів, взаємне визнання документів про освіту та ін.;
- розширити і поглибити надання консульськими установами інформаційно-консультаційної допомоги трудовим мігрантам, підвищити якість консульських послуг, поглибити співпрацю з громадськими організаціями трудових мігрантів у країнах їх масового перебування;
- реформувати інститут консульського обліку громадян України, які перебувають за межами держави, зокрема ввести облік трудових мігрантів незалежно від їхнього статусу;
- сприяти входженню українських церков або їхніх асоціацій, зокрема Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, у міжнародні міжрелігійні (Всесвітня рада церков, Конференція Європейських церков, Рада Парламенту світових релігій тощо) та світські об'єднання, передусім ООН, де існує спеціальний Комітет релігійних неурядових організацій, а також ЮНЕСКО, Раду Європи, Європейський Парламент;
- включити до Державних програм співпраці із закордонними українцями заходи МІОК, зокрема проведення раз на два роки Міжнародних Конгресів «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті».

9. Звернутися до громад українського зарубіжжя з пропозицією:

- активізувати діяльність для поширення серед громадськості країн проживання інформації стосовно вшанування Тараса Шевченка з нагоди 200-ліття від дня його народження;
- з метою збереження архівної, бібліотечної та музейної спадщини зарубіжного українства не розпорошувати архівні, бібліотечні та музейні колекції і фонди, при можливості передавати їх до профільних установ в Україні.

10. Створити у Карпатському регіоні Міжнародний український центр «На перехрестях» (пропоноване місце – с. Крушельниця Сколівського р-ну Львівської обл.) для проведення ділових зустрічей українців з цілого світу, вишколів та відпочинку для української молоді.

11. Підтримати ініціативу Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» щодо проведення раз на два роки конгресу «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті».

12. Доручити Міжнародному інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» надіслати текст Ухвали усім зацікавленим державним і громадським установам.

Львів, 24 серпня 2013 року.